KLIMAT RIKSDAG 2025

Möjligheter i en hotfull tid

En klimatpolitik som ger hopp för framtiden. Rörelse för en rättvis klimatomställning

Omkring 400 klimatengagerade människor, representanter för olika rörelser och opinionsbildare samt forskare samlades till Klimatriksdag 2025. Under två dagar lades grunden till en aktiv mobilisering för en rättvis och kraftfull klimatpolitik, en politik som förmår engagera människor inför de många samhällshot vi står inför.

Under Klimatriksdag 2025 diskuterades de mest angelägna politiska åtgärderna för att Sverige ska ha en chans att bidra till Parisavtalets klimatmål. Även metoder och samverkan för att utveckla lokal demokrati och stärka invånarnas delaktighet i klimatomställningen diskuterades. Likaså utforskades grundstenarna i en rättvis omställning och metoder för att stärka klimatrörelsens påverkanskraft.

Ett genomgående tema i alla samtal var hur klimatrörelsen kan samverka med andra rörelser för att opinionsbilda, folkbilda och mobilisera. På så sätt utgör resultatet från Klimatriksdag 2025 en värdefull plattform för bredare engagemang för en rättvis och hoppfull klimatpolitik fram till valet 2026.

Deltagarna vid Klimatriksdag 2025 har närmast unisont ställt sig bakom följande uppmaningar och krav riktade till beslutfattare på olika nivåer i samhället.

1. Riksdag och regering behöver föra en politik som ger oss chansen att uppfylla Parisavtalets klimatmål. Viktiga åtgärder som inom områdena transporter, energi och skogsbruk behöver genomföras nu.

(Uppmaningen vann stöd av 94 procent av deltagarna)

Klimatriksdagens omställningsplan ger många förslag för den politik som krävs för att nå Parisavtalets klimatmål. Under Klimatriksdag 2025 lyftes några angelägna områden där beslutsfattare behöver agera redan under innevarande mandatperiod.

Om skogsbruket: Avverkningsnivån i skogen behöver sänkas nationellt för att öka lagring av kol i skog och mark samt stärka den biologiska mångfalden. Små skogsägare behöver stödjas så att övergång till naturnära skogsbruk underlättas.

Om transporterna: Vi behöver kraftfulla styrmedel som för över stora delar av persontrafiken från personbil till kollektivtrafik, cykel och gång. En progressiv flygavgift för frekventa resenärer bör införas i syfte att minska flygandet.

Om energiområdet: Takten för utbyggnad av havsbaserad vindkraft behöver öka och genomföras genom en nationell planering med rättviseperspektiv i fokus och dialoger med alla intressenter. Staten behöver säkra tillgången till el för alla genom övergripande statligt ansvar och statliga investeringar.

2. Riksdag och regering behöver säkerställa att den nödvändiga omställningen blir rättvis.

(Uppmaningen vann stöd av 98 procent av deltagarna)

Parisavtalet förutsätter att åtgärder mot klimatkrisen baseras på rättvisa mellan länder och grupper i samhället. Begreppet Klimaträttvisa bygger på en analys av klimatförändringarna, vem som påverkar utsläppsnivåer och vem som drabbas av dessa. Rättvisa är centralt för människors jämlika tillgång till hälsa, förmåga, stabilitet och livslust för individer, grupper, organisationer och samhällen.
Rättvisa är grundläggande för gruppers förmåga till samarbete. Orättvisor kan lätt förstöra samarbetsviljan. I umgänget mellan världens nationer är ämnet dagligen på tapeten i media både när det gäller handel och klimatförändringar. Även inom nationer leder orättvisor till spända relationer mellan grupper, organisationer och landsändar.

I Sverige har vi dokumenterade skillnader i utsläppsnivåer mellan rika och fattiga och mellan kvinnor och män. Dessa skillnader måste beaktas när klimatpolitiken utformas. Rättvisa mellan generationer och mellan stad och land är också centrala för att klimatomställningen ska kunna lyckas. Rättvisa är centralt för att bevara samhällsväven och villigheten hos medborgarna att delta i klimatomställningen.

3. Politiker på såväl nationell som regional och lokal nivå bör stärka dialogen med civilsamhället.

(Uppmaningen vann stöd av 99 procent av deltagarna)

I dagens svenska samhälle har det motsatta skett, d v s att dialogen har försvagats genom en medveten politik. För att försvaga civilsamhällets organisationer tas det

tidigare ekonomiska stödet från staten bort. Intressegrupper marginaliseras, ignoreras och stängs ute från dialog. Demonstrationsrätten är under hot och klimataktivister baktalas och hotas. Sverige är mot denna bakgrund föremål för utredning av FN. Denna utveckling behöver vändas. Civilsamhället är en ryggrad för demokrati, men också för trygghet och civil motståndskraft i samhället - något som vi i dagens globala samhällsklimat har väldigt stort behov av.

4. Medborgares engagemang och förändringar i livsstil bör underlättas.

(Uppmaningen vann stöd av 96 procent av deltagarna)

Vår samhällsekonomi och samhällsplanering underlättar fortfarande för dem som struntar i konsekvenser för miljö, klimat och framtida generationer. Vi behöver regelverk som gör det lätt att göra rätt, och tydliga styrmedel för företag.

Två konkreta exempel som tagits fram under Klimatriksdag 2025 är att regering och riksdag måste stå upp för att företagen ska stärka sitt hållbarhetsarbete genom EU:s regelverk Corporate Sustainable Due Diligence Directive (CSDDD), samt att reklam för uppenbart ohållbara affärsmodeller som “fast fashion” måste begränsas.

5. Kommuner och regioner uppmanas att genomföra Klimatrådslag där invånare engageras i att diskutera och ta fram förslag på hur klimatomställningen kan underlättas.

(Uppmaningen vann stöd av 94 procent av deltagarna)

Klimatförändringarna går nu så snabbt och får allt större inverkan i människors tillvaro (som översvämningar, matpriser och sociala oro) så att medborgares delaktighet inte längre kan begränsas till att välja företrädare vart fjärde år. Vi behöver demokratiska processer som involverar människor och förankrar åtgärder fortlöpande i politiken. Klimatrådslag, medborgardialoger och liknande metoder används nu på allt fler håll i Europa. Nu har metoder testats för lokala klimatrådslag och de kan och bör genomföras på många platser runt om i Sverige. Metoder finns och intresset är stort. Klimatriksdagens metodhandbok ger stöd för genomförandet.

6. Politiker på alla nivåer behöver erkänna klimatkrisen som ett av våra stora hot mot säkerheten och integrera klimatsäkerhet i säkerhetspolitiken

(Uppmaningen vann stöd av 95 procent av deltagarna)

Klimatförändringar kan skapa konflikter på flera olika sätt. Konkurrens kan uppstå om allt knappare naturresurser. Antalet miljö- och klimatflyktingar kommer att öka stort de närmaste decennierna då stora områden blir obeboeliga. Det kan leda till att samhällen hamnar i konflikt om resurser som land, vatten och försörjning.

Samhällsekonomin kommer att få allt svårare att hantera de katastrofer och störningar som kommer allt tätare ju längre klimatkrisen fortskrider. Civilisation, välfärd och trygghet kommer att bli allt svårare att upprätthålla. Endast en aktiv och kraftfull klimatpolitik kan motverka detta. Den behöver vara en integrerad del av säkerhetspolitiken.

Civilsamhället kommer att samverka på många olika sätt och mobilisera folkligt stöd för en omstart av den svenska politiken - för en rättvis omställning i enlighet med det vi lovat i Parisavtalet från 2015. Vi kommer att höras och synas inför valet 2026.